

Snacka om brott – en podd från Brå

Almedalen 2: Grovt våld i skolan - hur vanligt är det och vad kan vi göra för att förebygga?

Medverkande: Johanna Olseryd, utredare, Brå, Jonas Trolle, chef, CVE och särskild utredare för Skolsäkerhetsutredningen, Lilian Helgason, ordförande, Sveriges elevråd, Linnea Lindquist, rektor och författare.

Moderator: Carl Gynne, utredare Brå.

Inledande och avslutande speakerröst: Monica Landergård, pressekreterare Brå.

MONICA: Grovt våld i skolan. Hur vanligt är det och vad kan vi göra för att förebygga det? Skolan är den vanligaste platsen för unga att utsättas för våld. Men har våldet i skolan ökat? Hur har utvecklingen sett ut de senaste åren? Hur ser våldet ut idag och vad behöver skolorna göra för att förebygga våldet? Det här avsnittet av *Snacka om brott special* spelades in under ett seminarium som Brå arrangerade under Almedalsveckan 2024. Moderator är Carl Gynne, utredare vid Brå.

CARL: Varmt välkomna hit. Grovt våld i skolan. Hur vanligt är det och vad kan vi göra för att förebygga det? Tidigare idag hade vi en programpunkt om våld i nära relationer och dess olika former. En fråga som engagerar på många olika sätt, tar sig många olika former och har olika ingångar. Men vad vet vi egentligen om våldet i skolmiljö? Framförallt det grova våldet i skolmiljön. Hur har det artat sig? Hur har utvecklingen sett ut? Vi lever med både mytbilder och omständigheter som gör att det finns många uppfattningar om det här området. En del av Brås uppdrag är att försöka komma lite närmare svaret på det vi kan säga om hur det faktiskt ser ut. Vad vi ska göra åt det, det kommer vi få hjälp med av ett eminent panel att diskutera och problematisera kring idag. Först vill jag

hälsa upp Johanna Olseryd, utredare på Brå och författare till den här rapporten som vi ska utgå ifrån idag på det här seminariet. Nämligen Grovt våld i skolan, en beskrivning av omfattning, karaktär och utveckling fram till och med 2022. Välkommen Johanna!

JOHANNA: Tack.

CARL: Jag vill också hälsa de tre övriga paneldeltagarna välkomna. Vi börjar med Linnea Lindquist, rektor och författare och debattör får man väl säga, bland annat på Expressen som kolumnist. Varmt välkommen Linnea.

LINNEA: Tack.

CARL: Jag vill hälsa Lilian Helgason, ordförande för Sveriges elevråd, välkommen upp på scen. Välkommen Lilian.

LILIAN: Tackar.

CARL: Och Jonas Trolle, chef på Center mot våldsbejakande extremism. Och då kan man undra, vad gör Jonas på scenen? Men han råkar också vara särskild utredare för den ganska omfattande Skolsäkerhetsutredningen som på många sätt berör det här ämnet med ett antal olika ingångar. Så varmt välkommen till alla er tre.

JONAS: Tack.

LILIAN: Tack.

LINNEA: Tack.

CARL: Johanna, rapportförfattare och huvudutredare, Grovt våld i skolan. Skolan är den vanligaste våldsplatsen för unga att utsättas för våld. Men hur ser den här utvecklingen egentligen ut?

JOHANNA: Ja, just det faktum, som du precis sa, att skolan numera är den plats där våra unga utsätts för våld i störst utsträckning. Det är ett av resultaten i vår rapport, för det har inte alltid varit så. Men vi ser att våldet mellan unga, när vi frågar våra 15-åringar i vår skolundersökning om brott,

utsätts för mindre och mindre våld utanför skolan. Det gör att det är omkring hälften av alla våldshändelser som 15-åringar uppger att de utsätts för, som sker i skolan. Det gör att skolans förebyggande roll i de här sammanhangen är än viktigare nu än vad den har varit tidigare. När det gäller utvecklingen så kan man säga att vi har tittat på de grävsta händelserna, det vill säga händelser av fysiskt våld mellan unga som ska ha lett till ett slags sjukvårdsbehov. Det är vår definition. Ett av de viktigaste resultaten är att det är ett ovanligt fenomen, och det vill jag verkligen understryka här. Tre av fyra av skolorna som vi har tillfrågat genom en enkät har inte haft en sådan här händelse över huvud taget under det senaste skolåret.

CARL: Och då är det grovt våld vi pratar om?

JOHANNA: Precis, det är det grovt våld vi pratar om. Vi har tittat på polisanmälda händelser som har skett inom ramen för skolan och där hittar vi 50 stycken per år för de åren vi har tittat på. De två viktigaste resultaten när det gäller utvecklingen är dels att vi faktiskt ser en minskning i andelen unga som uppger att de utsätts. Det är ungefär 2% av de här 15-åringarna som uppger att de har utsatts för grovt våld som har lett till sjukvårdsbehov. Det är ganska ojämnt fördelat mellan killar och tjejer. Bland killarna är det ungefär 2,5%, medan bland flickorna är det 1,5% som säger att de har utsatts för det. Man kan också säga att minskningen över tid som har skett beror på att det är färre pojkar som uppger att de har utsatts, inte färre flickor. Samtidigt ser vi en ökad förekomst av särskilt allvarliga fall och att det här skolattack-fenomenet har etablerats inom skolans värld. Där har vi hittat ett fåtal fall där någon har avlidit och som har drabbat både elever och lärare i vissa fall. Man brukar säga att det finns toppen på isberget av våld, och vi undersöker den här högsta toppen och man kan väl säga att den har inte minskat men ändrat form lite grann i form av att färre uppger att de utsätts men det finns ett fåtal allvarligare händelser som har utkristalliserats. Jag ska säga att vårt tidsperspektiv här är också de senaste 15 åren.

CARL: Så, det är inte fler händelser men av de händelser som sker som är kopplat till det grova våldet så har de en mer brutal natur?

JOHANNA: Ja, eller det finns en liten del av de brott som vi ser, att knivar är vanligare förekommande i de här få fallen som har lett till att någon avlider till exempel. Så det är lite två olika spår som man får hålla...

CARL: . Ja, man får hålla isär två saker. Och det är inte kopplat till det övriga våldet som också sker i skolmiljöer?

JOHANNA: Nej.

CARL: Utan nu är det fokus på det grova våldet.

JOHANNA: Exakt.

CARL: Men om vi fortsätter i det spåret och tittar lite grann på vilka är det som både utsätter och utsätts för detta? Vilka barn och ungdomar handlar det här om?

JOHANNA: Ja, när man tittar på omfattningen så har jag varit inne på att pojkar är mycket mer överrepresenterade här. Jag kan säga att det i princip rör sig endast om pojkar när man tittar på de allvarligaste av de allvarliga fallen. En typisk händelse sker mellan pojkar som är elever i skolan, det vill säga, det är inte externa eller utomstående som kommer in och ut, utan det är mellan de som går i skolan. Det sker i ett allmänt utrymme, oftast i en kommunal skola och på en högstadieskola. Om man tittar lite på omfattningen så ser vi att det här inte är ett slumpmässigt fenomen, utan gruppen elever som både utsätts och deltar i de här händelserna går att beskriva statistiskt, som en grupp som har ganska stora sårbarheter i olika former. Med hjälp av den här skolundersökningen om brott som jag pratade om innan, så kan vi till exempel se att bland de som har utsatts för grovt våld i skolan så är det nästan fyra gånger vanligare att man själv har utövat grovt våld. Man ser också att bland de som har utsatts så är det nästan fem gånger vanligare att man uppger att man har utsatts för mobbning. Man har också ett större deltagande i andra brott och problembeteenden, att man dricker alkohol, snattar

och så vidare. En större andel av de utsatta har också brottsbelastade kompisar och mer tillåtande attityder till andra typer av våld och brott. Sen framkommer av de här polisanmälningarna också att många av de här barnen lever i olika typer av social och ekonomisk utsatthet, har diagnoser, problematiska hemförhållanden som gör att de i vissa fall har ganska svåra livssituationer i det privata, som spiller över i skolan.

CARL: Så lite grann, färre men värre?

JOHANNA: Ja, lite grann så.

CARL: Som Sarnecki myntade en gång i tiden. Men då får vi lite perspektiv på det här med gärningspersoner och brottsoffer och att det många gånger är överlappande. Någon som utsätter någon för något ena dagen kan själv bli utsatt en annan dag, och det finns någon form av växelverkan i det här. Är det här jämnt fördelat även om man tittar på vilka typer av skolor vi pratar om, i en storstadskontext eller i en landsbygdsomfattning? Är det lika?

JOHANNA: Nej, det är det inte heller. Det är stora skillnader mellan olika skolor. Högstadieskolorna är överrepresenterade. Det är inte konstigt. Det kommer av åldern på eleverna, de är kapabla till grövre händelser ju äldre de blir. Även om händelserna blir färre så att säga, ju äldre de är. Så, högstadieskolorna sticker ut. Vi har också tittat på kommunala skolor jämfört med enskilda skolor och där sticker de kommunala skolorna ut. Det har delvis att göra med anmälningsbenägenheten. I studien har vi såklart tittat lite grann på det och sen sticker även skolorna i socioekonomiskt svaga områden ut.

CARL: När man pratar om de här frågorna och publicerar den här typen av statistik kommer det ofta upp, också till Brå i allmänhet, hur har vi egentligen undersökt det här? Det finns faktorer som skulle kunna tala emot. Finns det en risk att ni på något sätt projicerar en falsk bild av utvecklingen? Ligger vi för stor vikt vid detta? Är det nåt vi ska ta med en nypa salt? Kan vi gå i god för att det här stämmer?

JOHANNA: Vi kan gå i god för det. I så stor utsträckning som möjligt har vi replikerat det man gjorde 2008, som var det tidigare regeringsuppdraget vi hade för att titta på ungefär samma sak. Vi har en ganska bra jämförelsepunkt där i tid. Sedan har vi dels skickat ut en enkät till rektorer i ett slumpmässigt urval av skolor runt om i landet och de har svarat på hur ofta de här händelserna förekommer och om karaktären på dem. Vi har som sagt tröskat via fritextfrågor, hittat polisanmälda fall och sen har vi den här skolundersökningen om brott som också ger en hel del. Sedan har vi också tittat på Socialstyrelsen som har en del statistik om vårdtillfällen mellan unga där man faktiskt har tagit in som patient, som vi också har använt. Och sedan har vi turen att flera av dem ger en möjlighet att titta just på anmälningsbenägenheten, för det är där man ofta hamnar när det gäller våld. Det handlar inte bara om att anmälningsbenägenheten har ökat. Och där ser man att det är delvis det, ja. I skolundersökningen ställer man också frågan, har den här händelsen polisanmälts? Och där ser man att det är en större andel över tid som gör det. Men skillnaden räcker inte.

CARL: När vi vet att vi kan gå i god för att vi kan stå för siffrorna, det håller rent kvalitativt och det håller rent forskningsmässigt, då blir följdfrågan: vad ska vi då göra? Och det här är inte en fråga som Brå enkom ska svara på. Men om du skulle ge ett svar först, så tänker jag att jag bollar in övriga panelen också på den frågan eftersom. Men vilka medskick skulle du vilja ge som huvudutredare, vad kunde ni se?

JOHANNA: I och med att våldet som de här unga utsätts för får en högre koncentration till skolan så tänker jag att det är en viktig fråga att prata om. Har skolan ett förändrat ansvar för det här eller inte? Sedan tycker jag också att det faktum att det är så ojämnt fördelat visar på vikten av att inte alla skolor tar i med hängslan och livrem här, utan att det föregås av en ordentlig analys. Vilka problem har vi? Har vi inga problem? Att man bottenar någonstans i den egna risken att det skulle ske något hos en. Sedan tycker jag också att ett annat medskick, apropå

den här ganska sårbara gruppen barn som ändå utkristalliserar sig här, är att det inte är så att skolan har missat de här barnen. När vi läser polisutredningarna så är det inte alls så att de nödvändigtvis har gått under radarn, utan man har haft kontakter med socialtjänst och med BUP och andra. Skolan gör mycket bra också. Det tycker jag ändå förtjänar att vara ett medskick utifrån det vi har fångat upp.

CARL: Jonas, du sitter som särskild utredare för den här stora Skolsäkerhetsutredningen och tittar över lagrummet på många av de här aspekterna. Hur stor del av skolans verksamhet ska man lägga på den här typen av händelser som Johanna beskriver, skolan är en vanlig brottsplats. Samtidigt är det, som Johanna också bekräftar, en ganska liten förekomst som man tittar på. Vad sa du Johanna?

JOHANNA: Tre av fyra skolor har det inte varit något...

CARL: Ja precis, hur ska vi förhålla oss till det här? Hur stor kraft ska det här få ta? Hur har ni resonerat i skolutredningen?

JONAS: Det är en väldigt rimlig och adekvat fråga eftersom skolan har kunskapsuppdraget och det demokratistärkande uppdraget och vi ska jobba med en massa olika saker. Jag vet också, och det har vi märkt när vi har varit ute med utredningen, att alla vill in i skolan på olika sätt. Det är den arena som fångar hela befolkningen under ett ganska stort antal år. Och det är klart att mycket i det måste in. Då har vi försökt att titta utifrån, att det ska finnas en vinst för skolan och för kommunerna och för de privata skolutförarna att känna att de får de här extra pålagorna. Vi får inte hamna i det läget att vi skapar en massa mer jobb. Johanna beskriver det här med att det kan se så olika ut på olika skolor, då har vi sagt och skrivit att man ska ha en handlingsplan eller en lägesbedömning och man ska checka av det, precis som i det övriga arbetet som handlar om hur skolan ska vara. Det ska bli en sådan punkt och att man måste ta ställning till den typen av frågor i ett övrigt både trygghets- och säkerhetsarbete och vad ni vill, så att det ska in i det. Vi föreslår också ett brottsförebyggande ansvar, precis så att det går lite

analogt med det som är för kommunerna, kommunerna har ett brottsförebyggande ansvar. Det här blir en ytterligare dimension i samhället. Men samtidigt har det också varit väldigt svårt eftersom det finns 2850 olika utförare av skolverksamhet i Sverige. Vi har dessutom kommunalt självstyre. Det ser inte likadant ut längre som det gjorde när jag gick i skolan på slutet på 70-talet och början på 80-talet. En skola kan vara så mycket annat i dag. Vi har haft ganska svårt i utredningen att dimensionera in och mappa in det här på ett sätt så att det ska fungera överallt. Men vi föreslår också ett nytt kapitel i skollagen. Vi vill få in det här arbetet så sömlöst som möjligt, för det är ändå en realitet. Även om de flesta inte upplever det här, gudskelov, så är det ändå på det viset att det förekommer. Det måste finnas någon form av beredskap och det är också en investering för framtiden för att de kostnader i mänskligt lidande, som blir som en konsekvens av en skolattack, de är nästan oöverstigliga för enskilda individer och det är någonting som vi måste som vi också måste adressera och vara medvetna om. Sedan ser vi också att det jätteviktigt att man, och det har vi också lämnat på förslag, har en träning och beredskap för att kunna tänka sig in i hur man skulle agera. Många gånger är det när man inte har haft det, som det har gått tokigt. Sedan upplever jag att skolan många gånger har känt sig väldigt ensam, att det är bara vi här som sitter i vårt klassrum eller bara den här läraren eller den här skolledaren, och man vet inte vart man ska vända sig utåt. Att man till exempel ska ha en beredskap i varje kommun för att hantera det här med skolattacksfrågor, det kommer inte att fungera, utan då säger vi att man avropar det stödet centralt. Vi har föreslagit en ordning som gör att det center som jag nu förestår, det är lite vanvördigt, men jag har föreslagit att det center som jag företräder ska ha de här frågorna centralt så att man kan avropa stödet nationellt. Det blir bara löjligt om varje kommun ska ha en sådan här beredskap, för så stort är inte problematiken. Jag upplever redan nu innan lagstiftningen är helt på plats, jag tror att den blir på plats första kvartalet 2025, när vi jobbar med de här frågorna att man tar det här stödet, man hör av sig och det

är många gånger på en nivå som är på en väldigt låg orosnivå och det är bra. Att man har adresserat och sett den här problematiken tidigt, och det är det bästa. Även om vi har många ärenden och polisen har ännu fler ärenden så är det ofta på ett tidigt, tidigt stadium. Och det tycker jag är bra.

CARL: Lilian, jag kommer att upprepa och ställa ungefär samma fråga utifrån de grupperna du företräder, alltså Sveriges elever. Om man tittar på motsvarande ingångsvärde som Jonas beskrev och som Johanna har beskrivit, hur ser ni på den frågan i relation till det här sällan förekommande men ändå förekommande ur ett elevdemokratiskt perspektiv. Var kommer eleverna in i det här någonstans?

LILIAN: För elever handlar det ganska mycket om rättssäkerhet. Det här är en fråga som Jonas har fått i uppdrag att utreda: vad får lärare göra, vad ska skolan göra, får man kolla i elevers skåp, får man visitera elever, med ingången att det ska vara trygghetskapande. Det som vi har skrivit i våra remisser och i möten med utredningen har varit att framhäva att det inte är en skolattack i Sverige varje vecka, vi lever inte i USA, tack gode Gud. Vi kan inte behandla skolan som att det ser ut så. Som lärare så har man ganska goda verktyg att redan idag gå in i sammanhang, att ta tag i elever när det behövs. Som varje människa har man nödvärnsrätt och det räcker ganska långt. Men man måste också se det här perspektivet, vad är det som förebygger brott? Det är trygga skolor, trygga elever, trygga relationer, möjlighet till stöd. Det kompensatoriska uppdraget och att motverka socioekonomiska skillnader, det är det som skapar den trygga grunden så att vi motverkar de här attackerna. Det är bland annat något som vi jobbar otroligt mycket med, att skapa forum för elever, att diskutera problem som är viktiga för dem, att bygga relationer, att skapa trivsel i skolan och trygghet. Så det har vi också framhävt som oerhört viktigt här, det är det som det handlar om på många sätt.

CARL: Skolans grundläggande kärnuppdrag i relation till att möta alla elever alltså, och samtidigt så får vi de här händelserna. Jag riktar samma fråga till dig då Linnea, utifrån din roll som rektor och att också jobba på en skola som finns i ett socioekonomiskt utsatt område, som utifrån rapporten lyfts fram som ett exempel på skolor där den här utsattheten är vanligt förekommande. Hur skulle du vilja beskriva det utifrån både rektors- och lärarperspektiv?

LINNEA: Jo men precis, de här jättegrova brotten är lyckligtvis inte så vanliga. Vi ser också att när det sker saker utanför skolan så sker det ofta i skolan dagen efter. Vi ser att de här konflikterna inte släpper. Vi ser också att det kommer in elever från andra skolor och ska vara med och lösa saker. Men jag tänker att det förebyggande som vi behöver bli bättre på, och där pratar jag inte bara om lagstiftning, som du också sa Lilian, vi har ganska mycket verktyg men jag tror att vi är för dåliga på att använda dem fullt ut. Vi använder inte hela vår verktyglåda som vi faktiskt har.

CARL: Vad kan det vara då, så att vi som inte är skolmänniskor förstår?

LINNEA: Den verktyglåda som vi har i Skollagen är till exempel att man får omplacera elever inom skolenheten, man får omplacera elever till andra skolenheter tillfälligt. Man får ge en skriftlig varning, man får stänga av elever. Vi får ingripa fysiskt för att upprätthålla trygghet och studiero. Vi har saker vi kan göra. Jag tänker också att vi behöver bli bättre på att polisanmäla brott, för brott som sker utanför skolan är samma brott i skolan. Det är ingen skillnad, en misshandel är en misshandel och en spade är en spade. Det tror jag att vi behöver bli mycket bättre på. Där skulle jag vilja se någon form av nationell standard. Hur gör vi med polisanmälningar i skolan? Vad polisanmäler vi och hur hanteras det? Jag får ibland kritik för att jag polisanmäler lågstadieelever, men om du har misshandlat någon har du misshandlat någon, oavsett hur gammal du är. Det är fortfarande ett brott. Även barn kan begå brott där de inte straffas för det. Det viktiga förebyggande arbetet är att vi stävjar

normbrytande beteende och våld tidigt i skolan, för att undvika att det sker de här riktigt allvarliga sakerna.

LILIAN: Jo, precis. De tittar också på det från regeringens håll, de uppdrar trygghet och studier hos utredningen bland annat. Att kolla på hur man arbetar konsekvent med vad man anmäler och inte anmäler, och hur man arbetar med kränkande behandling. Det tror jag är viktigt för lärare, att veta vad man ska förhålla sig till. Det som kom från regeringen i direktiven till dig...

JONAS: Mm.

LILIAN: Där skrev man, jag upplevde att det var att lärare skulle kunna få gå ganska långt i form av vad man får göra mot elever. Att man skulle få visitera ganska långdraget, och där har jag tyckt att ni har avvägt väldigt bra i vad som är rimligt och inte. Till exempel det som ni har skrivit i betänkandet som ni la senast, så skrev ni att man får genomsöka ett skåp men då måste man avisera det dagen innan. Men som lärare så har man alltid rätt att gå in om man tror att någonting ska vara...

JONAS: Pågående.

LILIAN: Är pågående, om det är trygghetsstörande eller stör studieron, sen om man tror att någon har lagt en bomb i skåp då är det inte läraren som ska göra det, det är polisen, då ska man alltså ringa polisen. Det är jätteviktigt att man inte lägger det ansvaret på lärarna, för lärare är inte poliser på samma sätt som lärare inte är psykologer. De ska få göra sitt uppdrag, det som de har skrivit på att de ska göra. Från våra medlemmars perspektiv var jag ganska orolig över vad ni skulle landa i, och det vet jag att vi uttrycker till er, men jag blev lättad över att ni landade väldigt rimligt. Det är en myndighetsutövning att sätta betyg, och att ha elever i en skola. Allt som skolan gör är en myndighetsutövning och det måste förhålla sig till rättsstatens principer, även för sådana som inte har alla rättigheter som vuxna har.

LINNEA: Det tycker jag är viktigt som du säger. Det upplevde vi på vår högstadieskola i vårt område, att det ganska ofta var vuxna på skolan som skulle gå in och avstyra ganska grova slagsmål. Vi sa stopp ni ringer polisen, för att det är inte vi som har utbildning i det. Det har gjort att vi har fått en jättefin samverkan med polisen, de som är i vårt område då, även med fältare och andra. När det har varit väldigt grovt våld och allvarliga konflikter, då har alla verkligen backat upp. Det har varit fältare på skolan, skolsocionomer och poliser som har kommit och hjälpt till när det har varit allvarliga incidenter. Så det tror jag är jätteviktigt, att vi inte tror att vi ska lösa det. Det är polisen som är utbildade för att hantera slagsmål och annat. Det är inte vi vuxna som ska hantera det. Och samma när föräldrar kommer och är våldsamma, att man direkt ringer till polisen.

CARL: Jonas, med tanke på det som Johanna pratade om tidigare, och din roll som särskild utredare för Skolsäkerhetsutredningen. Var det några av de resultaten som publicerades i den här rapporten som harmoniserade med de slutsatser ni drog i det första delbetänkandet? För det första delbetänkandet handlar om skolattacker, förebyggande skolattacker, och det andra delbetänkandet handlar om skolans brottsförebyggande ansvar. Fanns något där som du särskilt tog vid utifrån rapportens slutsatser? Det här hade vi fångat upp eller att det är något som har uttryckts till oss, eller att det här var något som har nyanserat av vår bild utifrån de tidigare ståndpunkterna?

JONAS: Mm, du sa det här att färre men värre. Det är ett antal händelser som sticker ut och de är oerhört allvarliga, och det är vår bild också. Jag upplever ändå att man har en relativt bra koll och en relativt bra kunskap. Sedan behöver den fyllas på och den behöver bli mer systematiserad och mer reglerad. Det är också det vi föreslår i det här extra kapitlet i skollagen. Jag delar i stora drag det här, men det gäller också att hitta en proportionell nivå att lägga sig på. Man kan inte göra för hårt, men man kan heller inte vara naiv utan vi måste hitta en vettig nivå. Det som är väldigt mycket på tapeten just nu är frågan kring

socialtjänstens vara och icke-vara, i förhållande till informationsdelning och så vidare. Det där har vi fått brottas ganska mycket med. En del vill ha allt från socialtjänsterna och socialtjänsterna vill hålla emot, för de behöver jobba med tillit, de behöver jobba med förtroende och det är det som är den bästa förutsättningen för ett socialt arbete. Här gäller det att inte urvattna det sociala arbetet, samtidigt som vi inte får vara naiva. Sedan måste vi också titta på de olika samverkansformerna. Nu har vi det här med uppgiftsutbyte och offentlighets- och sekretessdelen, det är det vi har kvar nu och det ska redovisas till jul. Och det är knepigt, för vi upplever att man kanske många gånger inte pratar med varandra när man faktiskt skulle kunna prata med varandra för att man inte fullt ut kan lagstiftningen. Det är nästan alltid skolan som sitter med Svarte Petter. För det är de som sitter och undrar, vad blev det av den här polisanmälan, vad blev det av den här orosanmälan och så vidare och vad får jag för form av återrapportering? Hur mycket ska jag lägga själv?

CARL: Du spelar in där också Johanna, just ifrån att de här särskilt allvarliga händelserna som du både beskriver i rapporten och som också kommit upp här i lite olika form. Ni skriver i en av slutsatserna att det här inte är individer som har seglat under radarn på något sätt. Utan här har många myndigheter, skolan är en av dem, som har uppmärksammat det. Ändå lyckades man inte. Hur knäcker man en sån nöt?

JOHANNA: Det är väl alltid frågan om hur många händelser man har förebyggt men som man inte kan räkna. Och hur mycket värre hade det varit om de inte hade blivit föremål för några insatser? Det är mer en filosofisk fråga än någonting annat. Jag tänker på det här med polisanmälningar, om man ska lyfta fram något där det kanske finns lite mer dissonans. Vi argumenterar lite i rapporten för om det alltid är i barnets bästa intresse att man gör en polisanmälan, till exempel. Finns det en cut-off i ålder här? Om man inte bara tittar på de allra allvarligaste händelserna, hur mycket är rimligt att barnen polisanmäls? Vi vet att i princip alla 15-åringar säger att de har begått något brott i skolan. Vad innebär det

för arbetsbörda, för polisen och möjligheten att navigera i det? Blir konsekvenserna för barn som ändå inte har åldern inne att bli dömda, blir konsekvenserna för dem annorlunda för att händelsen också är polisanmäld? Är det bättre eller sämre för dem? Jag tror att det finns mycket i det här som man behöver diskutera. Det finns goda grunder att polisanmäla, vilka typer av fall är det? Vilka omständigheter ska man ha? Och också skillnaden mellan att polisanmäla för att göra något känt för polisen och att ge polisen tips, eller ha en fungerande samverkan som gör att de kan ha de här barnen på sin radar alldeles oavsett de här polisanmälningarna som ändå lägger en arbetsbörda i knät på polisen. Det finns mycket att diskutera där och inget facit.

CARL: Det är ju fantastiskt att ha en panel som er. Det bara trummar på. Vi har den tiden vi har. Ni som har lyssnat på det här, tack så jättemycket. Tack så mycket för er tid och ha en fortsatt trevlig dag. Och tack till er i panelen också, ska jag säga.

MONICA: Det här avsnittet spelades in under ett seminarium i Almedalen 2024. I panelen medverkade Johanna Olseryd, utredare, Brå, Jonas Trolle, chef CVE och särskild utredare för Skolsäkerhetsutredningen, Lilian Helgason, ordförande, Sveriges elevråd, Linnea Lindquist, rektor och författare. Moderator var Carl Gynne, utredare vid Brå. Sprid gärna podden till andra du tror kan vara intresserade. Tack för att du har lyssnat!